

SCHEIKUNDIGE OPFRISSE

Ref.: NBT 61(1); artikel "Een oriënterende studie: gebruiksmogelijkheden van nieuwe snelgroeiende boomsoorten" (auteur: P. M. J. van Gisbergen)

Graag uw aandacht voor twee onderwerpen in verband met het gebruik van de uitdrukking "pH" in bovengenoemd artikel.

In de eerste plaats trof ik in de kop van tabel 1 de uitdrukking "pH" aan, zonder dat is vermeld om welke pH-waarde het hier gaat. De pH van de grond (waarmee meestal de minerale bovengrond is bedoeld, diepte 0-25 cm) wordt tegenwoordig volgens twee methoden bepaald, die enigszins uiteenlopen. De uitkomsten van deze methoden mogen niet door elkaar worden gebruikt. Deze methoden zijn: A. Extractie van een gewichtshoeveelheid (meestal luchtdroge) grond met een volumehoeveelheid water of zoutoplossing. De volgende varianten worden toegepast:

- water (vaak 10 gram luchtdroge grond en 25 of 50 cm³ water)
- KCl 1M (vaak 10 gram luchtdroge grond en 25 of 50 cm³ zoutoplossing)
- CaCl₂ 0,01 M (vaak 10 gram luchtdroge grond en 100 cm³ zoutoplossing)

B. Bepaling van de pH van de bodemoplossing.

Het meest gangbaar in de praktijk is de methode-A, terwijl de methode-B hoofdzakelijk in het onderzoek wordt gebruikt. Van de varianten van de methode-A wordt de extractie met water voor advisering inzake bemesting en boomsoortenkeuze bijna nooit gebruikt, omdat de pH-H₂O-waarde in de loop van het jaar nogal varieert. Gebruikelijk is in de bosbouw en het stedelijk groen de bepaling van de pH-KCl-waarde. In Nederland wordt door het landbouwkundig onderzoek aandacht besteed aan de mogelijkheid om grondmonsters te extraheren met een zoutoplossing van CaCl₂ 0,01 M, met het doel om het tijdrovende gebruik van meerdere extractiemiddelen af te schaffen. In de bosbouw in West-Duitsland treft men in toenemende mate het gebruik van de pH-CaCl₂ aan.

Het bovenstaande is geen wetenschappelijke muggenzifterij, maar heeft praktische betekenis, omdat uit het gebruik van de term "pH" niet valt af te leiden, welke bepalingmethode is gebruikt. Het numerieke traject van pH-waarden in de bosbouw bedraagt ongeveer vijf eenheden. Het verschil tussen de pH-KCl-waarde en de pH-H₂O-waarde van eenzelfde grondmonster bedraagt (extreem zure of kalkrijke gronden buiten beschouwing gelaten) ongeveer 0,8 pH-eenheden. De interpretatie van een pH-waarde is daarom alleen mogelijk als de extractiemethode bekend is. Te oordelen naar de getalwaarden is de pH-H₂O bedoeld. Als dat zo is, dan zal een verwijzing naar het verband met de in de praktijk toegepaste pH-KCl-waarde nuttig zijn.

In de tweede plaats kan men van mening verschillen over de in tabel 1 aangegeven pH-waarden voor de diverse boomsoorten. Voor een aantal boomsoorten ontbreken

pH-waarden, terwijl in de literatuur daarover gegevens aanwezig zijn. Verder kan men van mening verschillen over de vraag of voor enkele boomsoorten de gehanteerde pH-waarden iets moeten worden bijgesteld. Ik geef hiervan twee voorbeelden:

- Bij het geslacht *Populus* wordt vermeld dat de pH hoger dan 5 moet zijn. Volgens de toelichting betreft het hier hybriden tussen Europese en Amerikaanse soorten. Als daaronder ook de balsem- en zwarte-balsempopulieren worden gerekend, moet met een zekere gevoeligheid van deze groepen voor hoge pH-waarden rekening worden gehouden.

- Voor *Juglans nigra* wordt als pH-waarde 7 opgegeven. Als hiermee de pH-H₂O-waarde is bedoeld, is dit een te strenge eis. De soort stelt eisen aan de pH die met die van *Populus x canadensis* en *Fraxinus excelsior* overeenstemmen. De pH-KCl-waarde moet minstens 4,0 bedragen hetgeen overeenkomt met pH-H₂O 4,8.

J. van den Burg, RBL "De Dorschkamp", Wageningen

OOK GELEZEN

Met groeiende ergernis las ik in het NBT van februari jl. de recentie van P. Schütz van het novembernummer van het blad MOLM. De kritiek van de auteur is tendentiekus en ongefundeerd en de teksten worden volkomen buiten hun verband geciteerd. Het lijkt de schrijver er vooral om te doen de inhoud van het blad en daarmee de uitgever, de Stichting Kritisch Bosbeheer, belachelijk te maken.

Een voorbeeld. Uit een boekbespreking van een SBB-rapport dat de effecten van ammoniakemissies in natuurgebieden behandelt, citeert Schütz de slotzin: "De boomonttrekkers en grote dieren wacht een zware taak". Dit citaat ontlokt aan hem het commentaar: "Het staat er echt letterlijk zo". Echter, onmiddellijk voorafgaand aan de door Schütz geciteerde zin lezen we in MOLM: "Als de luchtverontreiniging zo'n belangrijke verarmende factor in de vegetatieontwikkeling blijkt te zijn, dan rijst de vraag hoeveel variatie we met een natuurtechnisch beheer kunnen bereiken". Deze zin - en niet de door Schütz geciteerde - vat de essentie van de boekbespreking samen; Schütz lijkt echter meer gericht op bevestiging van zijn vooroordeel ten aanzien van Kritisch Bosbeheer dan op het objectief weergeven van in het artikel vermelde feiten.

Een ander voorbeeld. Schütz: "Hans van den Bos heeft kritiek op het beheersplan Amelisweerd omdat de houtproductie er een belangrijke rol in speelt". Wie de moeite neemt het bewuste artikel goed te lezen, treft een hele nuchtere analyse van het beheersplan aan. Terecht, mijns inziens, worden door Van den Bos bijvoorbeeld vragen gesteld bij de noodzaak om goed functionerend oud bos te verjongen ten behoeve van een "evenwichtige opbouw" van het bos. En pas aan het eind van het artikel meldt de schrijver zijn kritische opvatting over de ter plekke gekozen doelstelling. Schütz is echter opnieuw in zijn commentaar uitsluitend gericht op de mening van Kritisch Bosbeheer

en verzuimt hij de feiten, in casu de zorgvuldige analyse van Van den Bos, te vermelden.

Het onderscheid tussen feiten - de inhoud van de artikelen in MOLM - en meningen - de zaken die Kritisch Bosbeheer beijvert - weet Schütz in zijn bespreking niet te maken. Daarmee bewijst hij een kwaliteitstijdschrift als het Nederlands Bosbouwtijdschrift een slechte dienst. Ik acht het vooralsnog beneden het niveau van de zo fris gestarte redactieraad om dit soort klepelmaaierjournalistiek te hanteren.

MOLM heeft zich de afgelopen jaren geëvolueerd tot een zeer lezenswaardig tijdschrift, waarin tal van goede bijdragen over de natuurfunctie van het bos verschijnen. Ik er-vaar MOLM als een waardevolle aanvulling op het Nederlands Bosbouwtijdschrift.

B. F. M. Swart, Wageningen

LANDEIGENAREN WIJZEN NIEUWE NB-WET AF

In de nieuwe Natuurbeschermingswet, die nu in het stadium van voorontwerp van wet is, wordt uitvoering gegeven aan de decentralisatievoornemens van de regering. Tevens wordt van deze mogelijkheid gebruik gemaakt om de Nb-wet op onderdelen te stroomlijnen en te moderniseren. Zo zal een deel van de bevoegdheid van de minister van Landbouw en Visserij om beschermde natuurmonumenten aan te wijzen overgaan naar Gedeputeerde Staten in de provincie, waarin het gebied ligt. Gebieden, die van nationale of internationale betekenis zijn, zullen nog door de minister zelf behandeld worden. Daarnaast komt de mogelijkheid om beschermde landschapsgezichten aan te wijzen - vergelijkbaar met beschermde dorpsgezichten - en zal het verschil tussen staats- en beschermde natuurmonumenten uit de wet verdwijnen. Ten aanzien van het beheer van beschermde natuurmonumenten zal volgens dit voorontwerp limitatief aangegeven kunnen worden welke handelingen vergunningplichtig zullen zijn (dus per natuurmonument een lijst van dingen die de eigenaar daar niet mag doen) en er komt een gedoogplicht, dat wil zeggen een eigenaar kan verplicht worden bepaalde maatregelen te nemen. Tot slot kan hier nog opgemerkt worden dat een deel van de oude Natuurbeschermingswet, hoofdstuk 5 van de huidige wet dat over de bescherming van dier- en plantesoorten gaat, overgaat naar de nieuwe Flora- en Faunawet.

Op dit voorontwerp is door een aantal instanties gereageerd. De landeigenarenorganisaties komen tot de onomwonden conclusie dat zij het hele voorontwerp als onaanvaardbaar beschouwen. De landeigenarenorganisaties, die verenigd zijn in de Raad van Overleg voor de Landelijke Eigendom (dit zijn de Nederlandse Vereniging voor de Landelijke Eigendom, de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren, de Vereniging Nederlandse Landgoed- en Kasteel-Campings, de Stichting tot Behoud van Particuliere Buitenplaatsen en de Vereniging Nederlandse Landgoederen) stellen dat de rechtspositie van de landeigenaar onvoldoende is gewaarborgd, een volledige schadevergoedingsregeling en een bijdrageregeling voor een kostendekkend basisbeheer ontbreken evenals duidelijke criteria voor aanwijzing van terreinen tot beschermd natuurmonument. Bovendien, zo stellen de landeigenaren, is dit hele aanwijzingsbeleid niet gerelateerd aan financiële middelen.

De Bosbouwvoorlichtingsraad schrijft aan de minister dat de voorbereiding om tot het aanwijzen van een beschermd natuurmonument te komen selectiever en met meer betrokkenheid van eigenaren/gebruikers zal moeten plaatsvinden. Verder is de Bosbouwvoorlichtingsraad van me-